

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХИВ/СПИН - ВАРНА 2009 - 2014

ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската стратегия за превенция на ХИВ/СПИН е израз на все по-голямата ангажираност на Община Варна в провеждането на активни действия за ограничаване на рисковото поведение и превенция на социалнозначимите заболявания сред децата и младите хора в града. Тази стратегия е разработена в съответствие със Споразумение № РД 10-1596/ 26.11.2004 между Министерство на здравеопазването и Община Варна, изменено с анекси № РД 10-527 / 06.04.2006, № РД 10-177 / 06.03.2007 г. и № РД 10-389 / 18.03.2008 г. Стратегията е приета с решение на Общински съвет - Варна 1043-10/09, 11.12.2008 г.

Стратегията се базира на изградения капацитет и постигнатите резултати в изпълнението на Програма "Превенция и контрол на ХИВ/СПИН 2003 – 2008" на Министерство на здравеопазването, финансирана от Глобалния фонд за борба срещу СПИН, туберкулоза и малария, и се основава на ключовите принципи и насоки за борба с разпространението на ХИВ/СПИН на СЗО и ООН, Националната стратегия за борба с ХИВ/СПИН 2008-2015 и Програма "Превенция и контрол на ХИВ/СПИН" 2009-2014 на МЗ.

Този документ представя обобщен план за средносрочни действия по превенция на ХИВ/СПИН на територията на Община Варна посредством междусекторно сътрудничество и има за основна цел намаляване на рисковете, свързани с разпространението на човешкия имунодефицитен вирус чрез въвеждане на система от общински превантивни политики и практики и прилагане на национални програми на местно ниво.

Стратегията става факт в период, когато динамичното развитие на Варна превръща града в зона с висок риск за бързо и неконтролируемо разпространение на ХИВ/СПИН. Това изисква всеобхватен и обединен политически отговор и активно включване на всички заинтересовани страни от обществения и частния сектор.

ОБОСНОВКА

Двадесет години след откриването на първия случай на ХИВ инфекция във Варна фактите са:

- ◆ При над 5 000 представители на ромската общност на възраст от 15 до 25 години, обхванати в превантивни програми, са наблюдавани рискови поведения по отношение на ХИВ.
- ◆ Почти 2/3 от лицата, употребяващи инжекционно наркотици, имат хепатит С и/или хепатит В инфекция. Тези и други полово преносими инфекции са констатирани и в групата на лицата, предлагащи секс срещу заплащане. Най-често представителите на тези групи се заразяват чрез използване на общи игли и спринцовки и практикуването на необезопасен секс.
- ◆ Идентифицирани са над 2 000 души от силно уязвимите групи, при които има висок риск от ХИВ инфекция поради поведенчески фактори, в т.ч. лица, употребяващи инжекционно наркотици, лица, предлагащи платени сексуални услуги, лица, изтърпяващи наказания, и др.
- ◆ Констатира се ниска възраст за започване на инжекционна употреба на наркотици и за рисков сексуално поведение.
- ◆ В града все по-често пребивават млади хора, търсещи своето препитание, и чужди граждани, които носят рисково поведение от градовете или страните-произход.
- ◆ До момента във Варна са регистрирани 64 ХИВ-позитивни лица, 16 от които са вече починали.
- ◆ В света не съществува ефективно лечение на СПИН и ваксина против ХИВ.
- ◆ Превенцията е най-добрият начин за забавяне хода на разпространението на ХИВ инфекцията.

КРАТКО ОПИСАНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА

Общинската стратегия за превенция на ХИВ/СПИН включва три основни области за действие.

- ◆ Директни превантивни дейности в общността, сред младите хора и уязвимите групи.
- ◆ Подобряване на капацитета и повишаване качеството, обхвата и разнообразието на превантивните услуги.
- ◆ Епидемиологичен контрол на ХИВ/СПИН и изследване на факторите, свързани с разпространението му.

ПРИНЦИПИ НА СТРАТЕГИЯТА

- ◆ Адекватност на мерките, основани на анализ на местните условия и отчитащи потребностите на целевите групи.
- ◆ Интегрираност, комплексност и балансираност на мерките за превенция на ХИВ/СПИН като част от усилията за съхраняване на общественото здраве.
- ◆ Мултидисциплинарност в подходите за справяне със заплахата от бързо и широко разпространение на ХИВ/СПИН.
- ◆ Партньорство между всички заинтересовани страни в борбата срещу ХИВ/СПИН.
- ◆ Целесъобразност на бъдещите местни политики и общински програми при отчитане на ХИВ/СПИН реалностите.
- ◆ Устойчивост на превантивната политика чрез осигуряване на континуитет и ресурсна обезпеченост.

- ◆ Приоритетност в покритието и обслужването на представителите на рисковите групи.
- ◆ Равнопоставеност, гарантирани човешки права, премаване на стигмата и дискриминационните практики спрямо лица, живеещи с ХИВ/СПИН.
- ◆ Единност в управлението и координацията на дейностите по превенция на ХИВ/СПИН.
- ◆ Външен мониторинг и независима оценка, гарантиращи високо качество и ефективност на прилаганите мерки.

ГЛАВНА ЦЕЛ НА СТРАТЕГИЯТА

Поддържане на ниско ниво на разпространение на човешкия имунодефицитен вирус (ХИВ) и намаляване на рисковите поведения в общността и сред рисковите групи посредством прилагане на национални програми на местно ниво и въвеждане на система от общински политики и практики за превенция на разпространението на ХИВ/СПИН.

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА

- ◆ Да се поддържа и развива наличният устойчив капацитет от управленски и координиращи звена, публични и частни организации и структури на гражданското общество за борба с разпространението на ХИВ/СПИН на територията на Община Варна.
- ◆ Да се постигне годишен ръст от не по-малко 15 (петнадесет) процента на обхвата на услугите по доброволно консултиране и изследване за ХИВ сред общата популация и уязвимите групи.
- ◆ Относителният дял на новооткритите случаи на ХИВ инфекции за всяка от годините на изпълнение на стратегията да не надвишава кумулативния им относителен дял за предходните три години.
- ◆ Да се задържи нивото на разпространение на ХИВ инфекцията под граничните 5 (пет) процента от представителите на всяка от уязвимите групи съгласно показателите на Програмата на ООН за ХИВ/СПИН (UNAIDS) и Световната здравна организация (WHO) за етапите на епидемията.

ПРИОРИТЕТНИ ОБЛАСТИ

I Директни превантивни дейности в общността, сред младите хора и уязвимите групи

1. Приоритетни мерки в общността

- ◆ Работа в партньорство с медиите, институциите и структури на гражданското общество за провеждане на информационни кампании и програми за: повишаване информираността на населението, осъществяване на значителни позитивни промени в общностните норми и нагласи, формиране на отговорно отношение към собственото здраве, социално отговорно поведение към хората, живеещи с ХИВ/СПИН, промоция на репродуктивно и сексуално здраве.

- ◆ Привличане на медицински специалисти в дейности, насочени към ограничаване разпространението на ХИВ инфекцията и свързаните с това проблеми.
- ◆ Мобилизиране на професионалисти и парапрофесионалисти от средите на образованието, социалните дейности, местните власти, структурите на гражданското общество в дейности по превенция на ХИВ/СПИН.
- ◆ Ангажиране на университетската академична общност и студентски структури за научно-изследователска подкрепа и участие в дейности по превенция на рисковото поведение и промоция на здраве.
- ◆ Информационни кампании за намаляване дискриминацията спрямо заразените с ХИВ лица, техните семейства, както и към представителите на рисковите групи.
- ◆ Системни здравно-образователни дейности по превенция на ХИВ/СПИН и рисковото поведение и промоция на здравословен начин на живот в общността.

2. Приоритетни мерки сред младите хора

- ◆ Стимулиране на училищната политика по прилагане на класни и извънкласни форми на обучение, свързани с превенция на рисковото поведение и промоция на здравословен начин на живот.
- ◆ Подпомагане изграждането на отговорно и здравословно сексуално поведение на основата на добра осведоменост и развити социални умения, умения за вземане на решения, поемане на отговорност и управление на риска.
- ◆ Въвличане на младите хора в разработването и прилагането на програми за техните връстници (връстников подход).
- ◆ Осъществяване на здравно-образователна работа сред младите хора на групово и индивидуално равнище чрез съвременни образователни програми, основани на обучението чрез участие.
- ◆ Специален фокус към деца и младежи в риск (отпаднали от системата на образованието, с поведенчески отклонения, млади правонарушители и др.) и техните семейства.
- ◆ Поставяне на акцент за работа по превенция на ХИВ/СПИН и промоция на нерисково поведение към децата в Домове за деца, лишени от родителски грижи.
- ◆ Ангажиране на млади родители в превенция на рисковото поведение и промоция на здраве в контекста на отговорното родителство.

3. Приоритетни мерки сред уязвими групи

Целеви групи: лица с проблемна употреба на наркотици; ромски общности; лица, предлагащи платени сексуални услуги, лица със специфични и особени нужди (лица с увреждания, лишени от свобода лица, мъже, правещи секс с мъже и др.) и лица в т.нар. множествен риск.

- ◆ Прилагане на недискриминиращи мерки спрямо лицата, принадлежащи към уязвимите групи.
- ◆ Намаляване на негативните последствия, произтичащи от неравностепеността между половете във всички уязвими групи.
- ◆ Комплексен интервенционен подход предвид множествеността на рисковите поведенчески фактори, включващ групово и индивидуална работа в общностите, в това число консултиране, насочване и водене на случай.
- ◆ Увеличаване на обхвата и честотата на услугите по доброволно консултиране и изследване за ХИВ.
- ◆ Разширяване на възможностите за включване в заместителни програми за лицата, употребяващи инжекционно наркотици, и предлагане на социални услуги за подкрепа и реинтеграция в обществото.
- ◆ Разработване на програми за добиване на социални умения, свързани с преодоляване на маргинализацията и подкрепа на социалната реализация.

4. Специфични направления за дейности по превенция на ХИВ/СПИН сред уязвимите групи

- ◆ Лица с проблемна употреба на наркотици и тяхното социално обкръжение.
- Системно здравно образование, социално-психологическа работа и консултиране за превенция на ХИВ/СПИН, хепатит В и хепатит С и свързаните рискови поведения чрез работа на терен.
- Разширяване на възможностите за включване в програми за намаляване на вредите за употребяващите инжекционно наркотици, в т.ч. и субституиращи програми.
- Увеличаване на обхвата и честотата на услугите по доброволно консултиране и изследване за ХИВ сред представителите на групата.
- Разширяване на пакета и обхвата на услугите, предлагани в нископрагови (тип „дроп-ин“) центрове, в т.ч. услуги, насочени целево към бременни и майки с инжекционна употреба на наркотици.
- Ранна интервенция при деца и млади хора с проблемна употреба на наркотици.
- Разширяване на превантивните дейности и услуги сред микросоциалното обкръжение на представителите на целевата група и осигуряване на подкрепяща среда.
- ◆ Представители на ромски общности.
- Осъществяване на пряка здравно-образователна и социално-психологическа работа чрез работа на терен и прилагане на модели на системно консултиране с представители на рисковите подгрупи.
- Комплексен интервенционен подход предвид множествеността на рисковите поведенчески фактори сред представители на ромските общности, включващ работа с общността, групи и индивиди.

- Разширяване на обхвата на системата за мотивиране и консултиране за доброволно изследване за ХИВ.
- Насърчаване на сътрудничеството между организации, ангажирани с превантивни дейности в ромски общности.
- Включване на лидери от общностите в разработването и прилагането на превантивни и научно-изследователски дейности.
- Подобряване на достъпа до услуги, свързани с превенция на ХИВ/СПИН.
- ◆ Лица, предлагащи платени сексуални услуги
- Осъществяване на пряка здравно-образователна и социално-психологическа работа на терен за лицата от целевата група и техните клиенти с цел изграждане на нагласи за практикуване на безопасен секс и търсене на медицински услуги. Развиване на уменията за предпазване и преценка на риска от ХИВ и полово предавани инфекции и повишаване нивото на здравната култура.
- Разработване и реализиране на програми за добиване на умения, свързани с преодоляване на социалната изолация, алтернативна трудова реализация и улесняване достъпа до здравни и социални услуги.
- Увеличаване на обхвата на услугите по доброволно консултиране и изследване за ХИВ сред представителите на групата.
- Разкриване и разширяване на услугите, предлагани на места от типа „специализиран център по превенция на рисковото сексуално поведение“.
- Комплексен подход в превенцията на рисковото поведение сред целевата група, в т.ч. превенция на трафика на хора с цел сексуална експлоатация и превенция на употребата на психоактивни вещества.
- Превенция на рисковото сексуално поведение сред клиентите на проституиращите лица.
- ◆ Лица със специфични и особени нужди и/или в множествен риск.
- Подпомагане процеса на обучение на персонала в местата за задържане и лишаване от свобода за факторите и рисковете, свързани с придобиване на ХИВ инфекция.
- Активно идентифициране и включване в превантивни програми и в такива за намаляване на щетите за лица, напускащи местата за лишаване от свобода.
- Прилагане на специфични дейности и подходи по превенция на ХИВ/СПИН сред лицата с физически и психически увреждания.
- Осъществяване на пряка здравно-образователна и социално-психологическа работа сред групата на мъже, практикуващи секс с мъже – в съответствие с Програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН на МЗ.
- Разработване и прилагане на интегрирани програми, осигуряващи комплексен подход в превенцията на ХИВ/СПИН сред лицата в множествен риск.

II Подобряване на капацитета и качеството на услугите

1. Подпомагане внедряването на местно ниво на механизмите за изпълнение на дейностите, залегнали в Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН 2008-2015.
2. Прилагане на научнобазирана методология за превенция на ХИВ/СПИН и подкрепа на системата за обмен на информация и добри практики сред участниците в превантивния процес.
3. Обучение и супервизия на професионалисти и доброволци, ангажирани с превенцията на ХИВ/СПИН (работа на терен, консултиране, насочване, водене на случай, изследвания, превенция на професионалния риск и стрес и др.)
4. Мониторинг и организационна супервизия на структурите и услугите по превенция на ХИВ/СПИН.
5. Оценяване на ефективността на програмите и дейностите на местно ниво.
6. Подпомагане процеса на изграждане на подкрепяща обществена среда чрез активно привличане на медиите и структурите на гражданското общество.

III Епидемиологичен контрол и изследователска работа по отношение на ХИВ/СПИН и факторите, свързани с разпространението му.

1. Участие в организирането и провеждането на интегрирани биологични и/или поведенчески проучвания, свързани с ХИВ/СПИН сред общността, младите хора и групи в повишен риск.
2. Изработване на годишни доклади за мониторинг на целевите групи, анализ на ситуацията и отговора по отношение разпространението на ХИВ/СПИН с препоръки за последващи действия.
3. Организационна подкрепа на национални и регионални кампании по доброволно консултиране и изследване за ХИВ сред различни групи от населението и гостите на града.

УПРАВЛЕНИЕ, КООРДИНАЦИЯ И ФИНАНСИРАНЕ

1. Структуриране на Консултативен съвет по превенция на ХИВ/СПИН. Съветът е обществено – консултативен орган за координация на дейностите по прилагането на настоящата Стратегия и осъществяването на националната политика по превенция и контрол на ХИВ/СПИН на местно ниво. Той се създава със заповед на Кмета на Община Варна, като функциите му се определят с Правилник за организацията и дейността.

◆ Основните задачи на Консултативния съвет са:

- да подпомага разработването на основните насоки и приоритети на общинската политика за превенция на ХИВ/СПИН;
- да подпомага разработването на ежегодните програми за превенция на ХИВ/СПИН, осъществявани от дирекция “Превенции”, Община Варна;
- да подпомага координацията по изпълнението на дейностите по Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН на територията на община Варна.

◆ Състав:

- Председател – Общинският координатор по Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН за Община Варна;
- Зам.-председател – директорът на Дирекция “Превенции”, Община Варна;
- Секретар – гл. експерт “Програмен мениджър по превенция на ХИВ/СПИН” при дирекция “Превенции”, Община Варна;
- Членове: директорът на Дирекция “Здравеопазване”; директорът на Дирекция “Образование”; началник отдел “Превенции” на Община Варна; председателят на ПК “Здравеопазване”- Общински съвет Варна; директорът на РИОКОЗ Варна; началникът на РИО Варна; директорът на Варненския затвор; председателите на организациите, осъществяващи дейности сред уязвимите групи по Програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН на територията на община Варна.

2. Изпълнението на настоящата Стратегия се осъществява в тясно програмно, методологично и организационно сътрудничество с Националния комитет по профилактика и контрол на ХИВ/СПИН към Министерски съвет; Националната програма за превенция и контрол на ХИВ/СПИН на Министерството на здравеопазването; национални и местни институции, ведомства и организации, пряко ангажирани с превенцията и контрола на ХИВ/СПИН, кръвни и полово предавани инфекции.

3. Финансирането на дейностите по Стратегията се осъществява:

- ◆ от общинския бюджет – като част от “Програма за превенция на наркомании, превенция на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, превенция на трафика на хора и превенция на ХИВ/СПИН” на Дирекция “Превенции”, Община Варна;

- ◆ по Програма Превенция и контрол на ХИВ/СПИН на МЗ, финансирана от Глобалния фонд за превенция и контрол на ХИВ, туберкулоза и малария;

- ◆ чрез привличане на средства по структурните фондове на ЕС и/или от международни и национални донори, имащи интерес в осигуряването на финансова помощ за борба срещу разпространението на ХИВ/СПИН.